

S O K F É L E .

71. Szám. Béts. September 3-dikán. (19) 1853

Emlékeztető Jegyzetek.

A u g u s t u s .

31 Aug. — 1759. Született a' nagy tudományú Hálai Professor Eberhard János.

S e p t e m b e r .

1 Sept. — 1567. V Urbán Pápa megerősíti a' Pétsi Académiát. — 1625. Rima-Széchi Gróf Széchy György Gömör Főispánya Murány, Liptse, Balog 's Felső Lindva váarak szabad ura K. Atjómester Aranysarkantyús vitéz 's a' t. ma Barkó - Várallján egy tsürben, midőn pihenne, meglövetett álnoklelkű szolgája által. — 1715 † XIV Lajos frantzia Király 72 évü uralkodás után. — 1809. Napoleon Posonból vissza jö Schönbrunnba.

2 Sept. — 1031 † Sz. Imre Hertzeg. — 1686. Országunk fővárosa vissza vétele a' Töröktől. — 1806. Helvétziában egy hegy leszakad 's bétémeti a' gyönyörű Goldau nevü völgyet — 475 ember 170 ökör 's tehén 155 ketske, juh 's a' t. veszett el. E' helyen most egy emlék áll egy hosszú felirással, melly így végződik. „Wanderer, beklage diese Wüste schaudernd; beweine die das Schicksal hinwegriss; fleh' um Gnade zur Vorsehung, ehre des Ewigen Rathschluss. Lebe wohl!“ — 1787 † Jerusalem híres német tudós 's szónok.

3 Sept. — 1658 † Cromwell. — 1707. Szül. Berlinben Süsmilch német Classicus. — 1817. Omar Algieri Dey megölettetik.

Nyiregyháza. Julius 28-dik napján 1833.

Honnyi hálá 's köszönet a' Pesten felállítandó Magyar Játékszínről, Benke József Normalis Profeszsor által irt, 's nyomtatásban közre botsátott Nemzeti Védelemre.

Mult tavasszal, szántó földeim barázdáin lépdegelve, hevá munkásim tele marokkal szorják vala a'

Toldalék a' M. Kurirhoz.

kis magot, eszembe jut, hogy 'sebemben, ugyan azon egy tárgyról, t. i. a' Magyar Játékszinről — két irovány hever: helyheztetésem, hol akkor állék felbuzdított, 's könnyen hasonlatosságot találtam réá nézve, a' tavaszi vetésben: elszórom, így gondolkozám magamban, most az apró szemeket, majd idővel kibújnak kis göröngyeik alól, később zöldelve magasra nőnek, míg azután megérésre jutnak, — illy fonal vezetéken elébb elébb mentem, a' Játékszinre fordítván éles vi'sgálódásomat, 's éppen így találám ennek is sorját, — a' jókori kitsiny kezdet, egykor magasra nő, 's később megérésre jut; — igen de hányféle vélekedések ütköznek öszve ezen? fizikai állásában a' Mindenségnek, jó a' visszataszító és vonzó erő; de az erköltsi világban, bolondság az első — t. i. taszítsd vissza, — nyomd el egészen: mindjárt is boszszonkodva rá gombolám felső ruhám 'sebfedelét azon 'sebemre, melyben egy ujnyi vastagságú könyv, tele volt a' sok sovány silány eszeskedésekkel, sőt Nemzetünk alacsonyításával, mint a' melynek kebele szülte Szinjátszóink, egy ember egyes vélekedésébe — egész világot magáéba képzelvén gyűjtoüvegként, elrettentve vagynak a' mivészég oltáraitól, mellyeken eddig, úgy szóllván, éhen, szomjan áldozának. — Elő vevém hát a' *Benke József* által, időhöz, helyhez, észszel, és szízzel irt gondolatjait a' Játékszinről, 's még egyszer elolvassván, örömben magamon kívül voltam, hogy ebben Nemzetünk védelmére, a' mint feljebb íráim, találtam. Minden szó, lelked jókori felébredését jelelte abban; minden szóban hazád szeretete tűnt elő, sőt *Felséges jó Királyunk*, jó *Atyánk* iránt, a' mint irád, buzgó htvséged kristály forrása foly le. De hogy is ne? menj fel a' Hisztória lajtorja fokain, hol találod ezt az emberiség boldogltóját, a' mi imádott *Ferentzünket*? hi-

zonyára soholt sem, ha csak egy fokkal feljebb nem lépsz — az égbe! Hát, azon Nemzetet gyűlöljük-e, melyből ily uralkodó támadt, 's nem férhetnénk-e meg egy házban azon nemzetbeliekkel, mikor elférünk országunkban is? Akárki ellenkezőt állít, az, nem férhet meg kétségkívül magával is. Az ilyenre tzelzött a' szép érzetű *Benke József* is munkája 11-dik lapján a' 2-dik, 3-dik, 4-dik, 5-dik, 6-dik sorban, védve a' Magyar Színészeket, 's helyesen nyomja ki a' szó egész erejében: „*Bal ítéleti fogyatkozás, nevelési erőtlenség*: minek más Színház Pesten? mire ez a' mesebeli erőlködés? de ha mindjárt lehetne is; egykor, egy nem legroszszabb érzésű Hazánkfia azt mondotta vala erre: „ha csak gyémánt téátrumot nem épít a' Magyar, nem tudom mi lesz belőle!“ Ezen szavakat akkor magam is nevettem, de később át láttam ezen eszelőségig vitt szavak' hitelét; mert a' mostani Német Játékszinnél fényesebb hogy emelkedhessék, szinte hihetetlen; ha pedig tsekélyebb leénd, tsekélyebb lesz betse is: tegyük fel hát, hogy olyat épithetünk, mely a' mostanihoz hasonló, vagy annál is diszesebb, mi lesz következése? öszve hasonlítás, mely már magában is gyűlöletes, 's azokban kik ezt a' mesterséget gyakorolják, igen meg van az, hogy magoknál másokat feljebb nem igen betsülnek. Továbbá, a' meg különözés ro'sdája mind a' két félbe belé kapna, 's a' polgári egybe illés legszebb kaptsait rágná szét. Ha te úgy, én is úgy! így gondolkoznék mind a' két fél, pedig két egyforma nints, filozofiai igazság, és így a' gyengébb fél külön külön inkább ki tetszenék, midőn együtt ugyan azon hajlékban, a' mivésztség magasabb egén a' Nap a' Holdal, azon egy karikában meg futhatnák útjokat, az az: a' mivettebb, tanultabb társaság a' gyengébbel. Hát azután minek fanyalog valaki

arra, hogy színészeink még nintsenek a' műveltség tökéletes pontján, 's azért nem is kell még sorsokat szívre venni: hát mellyik van, 's volt az a' világon? 's e' pályán, hol a' tökéletesség véghatára? 's az oly kritikus — tudja-e maga is? igen, kritizálni könnyű! Az olyan kritikust — Recensent, a' ki semmit sem ad, semmi áldozatot nem tesz, olybá tartom, mint azt a' gazdát, a' ki szolgát fogad magának, illy feltétel mellett: én megfogadlak szolgámnak, de te tartsd el magad. — Ha így gondolkoztak volna az előttünk élt emberi nyomok, kevéssel volnánk elébb a' *Kanibálok*nál. A' hegedű fel találását, egy üress koponya okozta; később *Lolli* — *Benda* — hová vitték! — Ha hogy hát színészeink még nintsenek a' művészség mért szakaszában, hol a' ki fejlett nemesebb tehetségek nekik is bizonyos ketsét, 's vonzó erőt adjanak, úgy hát vissza taszító erőként nyomjuk el őket, a' magunkéit — mert gyengék, 's idegenek vagynak nálunknál jobbak, lelkem esméretén soha el nem bírnám, az ily vad gondolkozást. Az Isten is hat napokon teremté a' világot, egyszerre nem lehetünk böltsek — idő kell mindennek — idő és áldozat tétel, 's nem hideg viszsztatás, hanem biztatás. Maga szívébe dőfi az a' boldogtalan a' kést, a' ki nemzetehelijét gyalázza, kivált az ily kényes mesterségekben; az idegen helyesen mondja azután rá (a' mi fülem hallottára már is történt), a' Magyar nints születve a' szépmesterségekre! Vegyük hát őket a' dolog igaz állásában, ne írjunk tsak szókat a' papirosra, hanem tegyenek áldozatot azok, kiktől ki telik, nem száz ezer pengő forintot értek, mert ebbe is Nemzetünk romlatlan Karakterét védi *Benke* a' 17-dik lapon, lelkesebb 's nemesebb Színészinket bizonyosan nem a' pénz gyáva éhezése ébresztené, hanem egy vagy több Mágna's tekintete, mely elégséges

lenne őket illő helyen, u. m. *Pesten*, a' mostani Játékszinbe, egész Hazánk örömére bévezetni, korlátozni, szeretettel a' más testvér társasággal öszve egyeztetni, mire annál bizonyosabb a' mód, mennél miveltebb színészekkel jönnének együvé; így és e' szerént hajlékot, és kenyeret szervezven nekik, mert lám minden Nemzet így leszsz; akkor azután tegyük eleikbe *Rafaél* remekét, 's kiáltsunk rájuk, ezt fessd le, vagy ha nem, tedd le az etsetet goromba kezedből, 's menny tovább: így egykor előteremti magaszemélyében a' rábizott nagyot, és szépet! — a' Magyar színjász is.

Te pedig *Benke Jósef!* ki fel fogád Nemzedet ügyét, 's ki vivád e' tárgyban irótollamnyi vastagságú kis könyveddel, a' nagyobb könyv mérgét, bár esmeretlen vagy is, rokon érzetimet, tiédhez kaptsolom, 's gondolkozzék más akár hogy miként Hazánk szeretetében soha semmi külön ne válaszszon.

Egy Pari'si Dáma Hitvallása, a' frantzia Hitvallás után.

Azt hiszem 1. Hogy egy Cachemir-Shawl az aszszonynál a' legnagyobb szükség tárgya.

2. Hogy a' tetszés mestersége az aszszony legtündöklőbb erköltse — hogy az ifjúság elmulása, a' legnagyobb hibája, 's hogy az öregség' rántzai nagy vétkek.

3. Hogy az aszszony szívének még inkább van szüksége a' festésre, mint a' képének.

4. Hogy egy ángoly Lord, kinek kedve van guinéét társaságomban elkölteni, a' legelmébb, 's szeretetre legméltóbb férfi.

5. Hogy a' jámborságot, a' mulatsághoz való hajlandósággal párosítani lehet, 's hogy az idvességre nem szükséges a' világot megvetni.

6. Hogy a' szerelem ostobaság, 's 'a' barátság, nem egyéb, mint kellemetes viszont tsalattatáson alapult Contractus.

7. Hogy a' legizetlenebb férj az, a' ki azt kívánja hogy a' felesége szeresse őtet, 's gyalog járjon.

8. Hogy a' férj eljárhat kopott köntössében, de az aszszonynak minden hónapban legalább egy új ruha szükséges.

9. Hogy a' boldogságra szükséges minden Carneválnban legalább húsz hálban megjelenni.

10. Hogy tetemes vétek gyermekeiről gondoskodni, — hanem azokat dajkákra 's nevelőkre kell bízni.

11. Hogy nagy hiba tulajdon férjével setálni.

12. Hogy a' házassági hűség tsupán tsak ábráudozás.

S—s.

A p r ó s á g o k.

— K...gában Professor N. N. a' tanító [termet (szálát) egykor nagyon üresnek találván, így kiálta fel: „már ismét sok urakat látok, kik nintsenek itt!“

— „Az Athenébeliek megölnék téged, ha neki bolondulnak;“ mondá Demönsthenes Phocionnak. — „Tégedet pedig, felele ez, ha majd józan észre jönnek.“

Az Űri imádság bővebb értelme versekben.

A' Természet' nagy templomában,

Az égi testek' útjain,

A' mező' ékes pompájában

'S annak minden fűszálain,

Léted' láthatjuk mindenekben,

Mi Atyánk ki vagy a' mennyekben.

E' világnak bölts kormányzása

Gondviselésed' mutatja,

Minden élőknek fenn tartása
 Jóságod' nyilván láttatja,
 Nagy vagy Te, és Istenségedet
 Minden teremtés hirdeti,
 Szent vagy és a' Te Szent nevédet
 Mély tisztelettel illeti;
 Menny 's föld hangozza ditséreted,
Szenteltessék meg a' Te Neved!

Az, a' ki példádat követi
 És a' Te törvényeidet
 Tartván, ember-társát szereti
 Úgy mint Te teremtésidet,
 Az olly ember eleget téssen
 Szentséges kívánságodnak,
 'S még e' földön tagjává leszen
 Mennyei szent országodnak;
 Hogy bételjen e' kívánságod,
Ó Jöjjön el a' Te országod.

Örökké való 's múlhatatlan
 Felség! Te a' mit végezel,
 Az örökké változhatatlan,
 Nem fordíttathatik az el;
 Mivel csak a' jót akarhatod
 Bár nekünk rosznak látszik is,
Légyen meg a' Te akaratod
Mint mennyben úgy e' földön is.

Ki felruházod a' mezőket
 Áldásid tellyességével,
 És táplárod az éhezőket
 Szereteted kút fejével,
 A' mint megadta életünket
 Istenségednek hatalma,

*Mi minden napi kenyerünket
Add meg kérünk, mi nekünk ma!*

Ha mi gyarló teremtéid
Veled néha ellenkezünk,
A' midőn szent rendeléseid
'S törvényid ellen vétkezünk,
Ha hozzád kérve fel kiáltunk,
*Botsáss meg a' vétkecsknek,
Miképpen mi is megbotsátunk
Az ellenünk vétkezetteknek.*

Midőn a' sok kedvetlenségek
Alatt szinte eltsüggedünk,
'S a' világi gyönyörűségek.
Ingerlésinek engedünk,
Tarts meg minket az erős hitbe
Ha szédítettünk a' roszsztól;
*És ne vigy minket kísértetbe,
De szabadíts a' gonosztól!*

A' mint minket a' mi Isteni
Tanítónk és szent Vezérünk
Jézus tanított könyörögni
Atyánk! im ezekre kérünk;
Kérünk, mert nálad az Irgalom,
Ki lettél mi Jóltévönkké:
*Tied az Ország, a' Hatalom,
Es ditsőség mind örökké!*

Amen!

Molnár András.

Rejtett szó.

Lyány neve; hogy ha vitéz készül a' hartzra kiáltja.
Vessd el az elsőjét, soha azt lebselve ne töltsed.

Sárossy Gyula.

Megfejtés a' 70. számban: Tserény.